

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. II. De Dominatu Papali in Conscientias fidelium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

§. II.

De Dominatu Papali in Conscientias fidelium.

SUMMARI A.

14. Servitus, & Libertas simul stare non possunt. 15. Dominatus in Conscientias quid sit? & unde ortum habeat? 16. Iniquitatis arguitur. 17. Multo labore Protestantibus stetit ejus redemptio. 18. Argumenta Orthodoxorum pro Dominatu in Conscientias refert Boehmerus. 19. Subjunctis suis Resolutionibus. 20. Boehmeri Argumenta per ironiam laudantur. 21. Ipsi Protestantes hunc Dominatum in Conscientias ex ipsius testimonio exercuerunt in reformatos. 22. Libertas Conscientiae de fide fit suspecta.

14 **S**ervitus, & Libertas res adeo oppositae sunt, ut, ubi illa inducitur, haec amplius salva, & illaesa consistere nequeat. Libertas vincula odit, dominationem respuit: dum econtra servitus, & illa pati, & hanc ferre jubetur. Id quod status antiquae servitutis, jure Gentium introductae, abunde declarat: inde est, quod Conscientiae nostrae, si ab alieno nutu pendere debeant, liberae amplius dici nequeant. Audiamus Doctorem nostrum *Hallensem*, qui, postquam *Libertatem Conscientiae* in §. 13. libero omnino penicillo depinxisset, sic porro fari pergit: Huic (videlicet *CONSCIENTIAE LIBERTATI*) opponitur *DOMINATUS* in Conscientiam, qui *Libertatem* hanc prorsus tollit, cogitque homines poenis, malisque propositis, ut aliter sentiant, credant, agantque, quam ratio, & principia Religionis, cui adhaerent, ipsis dicitur, jubet, & praecipit. Et unde illa Dominatio iniquissima in Conscientias ortum habuit? ex Jure Romano, & Pontificio, respondet §. 3. Utrumque enim crassissimum *DOMINATUM* in Conscientias fovet, alitque, libertatique Conscientiae insidias struit, uti noto notius est. Huic Dominatui utique ob-

viaverit *Instrumentum Pacis*? Ita est in *Art. 17. §. 3.* sic cautum fuit: *Nulla Jura Canonica, vel Civilia, communia, vel specialia, Conciliorum Decreta, contra hanc transactionem, ullumque ejus articulum, aut clausulam unquam allegari, audiri, aut admitti debere, quo ipso (testatur Boehmerus cit. §.) simul LIBERTATI CONSCIENTIAE, quae utroque Jure prorsus conculcata erat, mirifice prospectum est.*

Dominatum hunc iniquitatis quam plurimum habuisse, consequenter his verbis recenset: *Inde orta sunt persecutiones contra eos institutae, qui Dominatui huic resistunt, nec suas cogitationes, aut actiones ad praescriptum modum componere studuerunt. Inde haeresis relata est inter crimina publica, poenis ultimi supplicii, aliisque afficienda, inquisitiones publicae institutae, imo bella etiam mota, & ferro, flammisque sevitum in dissentientes, ignis enim a pluribus retro saeculis unicum illud salutare remedium reputabatur, Conscientias constringendi, ut ab ore, nutu, & superstitione Cleri solummodo dependerent, & in summa ignorantia obbrutescerent laici. Papae! quid audio. Si hac tyrannide Papae in Conscientias hactenus grassati sunt, & etiamnum grassantur, profecto nec*

B

LU-

LUTHERO, nec BOEHMERO vitio vertendum est, quod in Summum Ecclesiæ Præsulem pari tyrannide uterque exardeat. Est hoc singulare Privilegium *Libertatis Conscientiæ*, ab utroque tam strenuè, & pro virili assertæ, dicere, & scribere, quod libet.

- 17 Quanto verò labore hæc vexa redimenda fuerit, ut *Conscientiæ Libertas* ex unguibus Papæ eriperetur, in §. 27. his verbis declarat, *si magnæ molis fuit, Romanam condere gentem, certè ingentis, imo majoris adhuc molis fuit, LIBERTATEM CONSCIENTIÆ, in jure gentium fundatam, & Scriptura sacra stabilitam contra ROMANAM GENTEM in Germania vindicare, & in pristinum restituere statum, qui à Divino Numine ei præscriptus est. Alias dici solet, facilius quidvis dissolvi, & destrui, quam colligari, atque construi, sed in destruendo DOMINATU GENTIS ROMANÆ, Conscientiis singulorum vim truculentam inferentis, labores ingentes, difficultates multo sanguine superandæ, & pericula extrema Germaniæ nostræ subeunda fuere, antequam legibus publicis LIBERTAS CONSCIENTIARUM protestantibus restitueretur, & DEO, quæ DEI essent, redderentur, utpote, cui unice imperium in Conscientias afferendum est.*

**TANTÆ MOLIS ERAT
ROMANAM VINCE-
RE GENTEM.**

- 18 Multa quidem (scribit §. 23.) sunt argumenta, quibus Papa, & qui ejus partes tenent, *Dominatum in Conscientias* stabilire nituntur. I. Quidem auctoritate S. AUGUSTINI, qui mutata sententia, *Dominatum* hunc Epist. 53. ad *Vincentium* his verbis defendit:

Mea primitus sententia erat, neminem ad veritatem Christi esse cogendum, verbo esse agendum, disputatione pugnandum, ratione vincendum, ne fidos Catholicos haberemus, quos apertos Hæreticos noveramus. Sed hæc opinio mea non contradicentium verbis, sed demonstrantium superabatur exemplis. II. Quod Principis sit, prospicere salutem subditorum, indeque obligari, ut Clericis salutem hominum invigilantibus manus auxiliares præbeant. III. Interesse reipublicæ, ut una, & consonans sit religio. IV. Quia quies, & tranquillitas reipublicæ turbatur ex Religionum dissonantia. V. Quod injuria fiat DEO per falsas Religionés: ergo, cum hæc DEI causa sit, injuria quæ eidem inferitur, vi quoque ab Ecclesia propulsanda, & vindicanda est. Sed credisne, Boehmere, hæc argumenta à te solvi posse? mihi sanè tanti ponderis esse videntur, ut expugnatum impossibilia censeam. Verum, ut video, perspicacissimo, & illuminatissimo Boehmeri ingenio nihil impervium est, paratas jam offert solutiones. Et quidem

I. Ad auctoritatem S. Augustini sic respondet cit. §. 23. *Non RATIONE se S. Augustinus superatum esse ait, sed EXEMPLIS, quæ tamen, si cum ratione, & doctrina Christi pugnant, ipsum commovere non debuissent, ut à sana sententia recederet. Sed studium persequendi Donatistas induxit eum, ut mutaret sententiam, non sine dedecore, & ita posteris, Augustini auctoritate occæcatis, viam ostenderet, qua grassari possent in Conscientias hominum, libertatémque eorum penitus tollere. Meherclè ex tripode hæc Boehmerus! Ad II. Inde non fluere (scribit §. 24.) ut vi, ferro, flammisque*

que in dissentientes se viatur. Adhibeantur media, quibus Christus usus est, admonitiones, preces, adhortationes, persuasiones: Religio enim non vult COGI, sed SUADERI. Ad III. Paucis se expedit, dicendo, non tam reipublicæ, quam Cleri Dominantis interesse, ut una & consonans sit Religio. Religio & cultus Divinus nihil commercii cum republica habet, & exempla docent, etiam reipublicam salvam esse posse sub doctrina DE TOLERANTIA. Ad IV. repōnit: Hoc fieri per accidens, ex eorum potissimum zelo immaturo, qui Dominatum in Conscientias querunt. Hi compescendi, & ad studium pacis, & tolerantie compellendi. V. Argumentum valida rectorione concutit, dicendo: Quis iudicabit, DEO injuriam fieri in tanta Religionum discordia? Cur Magistratus non punit avaritiam, ambitionem, luxuriam, invidiam, superbiam, aliæque vitia mortalia, quibus etiam injuria DEO infertur? An DEUS commisit Magistratui hujusmodi vindictam, quæ ad reservata ejus pertinet? Atque his doctissimis Bœhmeri resolutionibus orthodoxos penitus exarmatos quis non videt?

20 Ponderatis argumentis, quæ Bœhmerus tum pro Libertate Conscientie tuenda, tum pro Dominatu Papali, ceu Libertatis hujusce hoste infensissimo, penitus supprimendo, in medium adduxerat, jam meam quoque Conscientiam dulci illo Libertatis spiritu titillari animadverti, & parum abfuit, quin jugum Papale generoso ausu excuterem. Verum hæc meditantem à proposito aliorum protestantium exempla rursus abstraxerunt, quos Libertatem Conscientie, quam sibi strenuè asseruerant, aliis, nempe reformatis denegâs-

se apud Bœhmerum lego. Ita enim ille §. 34. Negari nequit, eos (protestantes) sua sponte contra alios quoque eadem ferè arma sumpsisse, quibus Catholici contra eos usi erant. - - Postquam enim in Germania plures reformatæ Religioni sese addicerent, Lutherani, ubi prævalebant, haud veriti sunt, eos persequi, expellere, à pace excludere, & eodem in eos jure uti, quo Pontifici antea in protestantes usi erant. Mota tunc principaliter questio fuit (pergit in §. 35.) An reformati pace religiosa, hoc est, Libertate Conscientie frui queant? Denegâsse eam Theologos, & JCtos protestantes reformatis Dedekennus Consil. tom. 1. part. 1. lib. 3. sect. 6. Et Andreas Cranius dissert. de Pace religios. & Libert. Conscient. part. 1. proplem. 13. docent. Controversiæ huic tandem finis impositus est per instrumentum pacis art. 7. §. 1. quo cautum fuit, ut, quidquid juris, & beneficii cæteris Catholicis, & A. C. addictis statibus, subditisque tributum est, id etiam reformatis competere debeat. Et tamen ipso Bœhmero perhibente, hæc veritas omnibus Protestantibus usque modo persuaderi non potuit. Optandum sanè foret (inquit) ejus vestigia non extare, quæ immaturus zelus quorundam prodidit, & spiritum persecutionis manifestavit, quem aliàs in Pontificiis majores exprobrârunt. Plura circa hoc punctum videri poterunt apud Arnold in der Rezer-Historia part. 2. lib. 16. cap. 31. §. 26. & seqq.

Quare, cum videam, Dominatum 22 illum in Conscientias, quem Papæ non satis cautè, & circumspectè Bœhmerus affingit, suæ Sectæ hominibus non displicere; idcirco illa ab ipso miris laudibus commendata Conscientie Libertas mihi

mihi maximopere suspecta sit, imo, ut probabilitate nituntur, sed perpetuis
mox aperiam, argumenta, quibus ean- contradictionibus, & inanitatibus cere-
dem stabilire conatur, ne tenui quidem brinis vix stolidæ plebi fucum faciunt.

§. III.

*Libertas Conscientiæ in vincula conjicitur, & Dominatus
Papalis in Conscientias ab improperiis Bæbmeri vindicatur.*

SUMMARI A.

23. Ferina est Libertas Conscientiæ. 24. Quæ in Bæbmero multis erroribus obsita ex-
hibetur. 25. Remedium omne respuit. 26. Aliter S. Augustinus erroneæ Con-
scientiæ suæ consuluisse ostenditur. 27. Consilium, & remedium à Clero Romano
non esse petendum, Bæbmerus contendit, ejus temeritas castigatur. 28. Quam
Regulam dirigendæ Conscientiæ Bæbmerus proponat, inquiritur. 29. Dicit esse
Sac. Scripturam. 30. Confutatur. 31. Quis authenticus S. Scripturæ Interpres,
indagatur, & rursus Bæbmeri Sententia reprehenditur. 32. Bæbmerus vult Pon-
tificios in hac doctrina inconstantie arguere, sed itendidem vapulat. 33. Quæ
ergo ex mente Bæbmeri certa fidei norma sit, queritur. 34. Ejus erroneus con-
ceptus revelatur. 35. Bæbmero suadet, ut S. Augustinum in quaerenda verita-
te, & Regula Conscientiæ emuletur. 36. Verum non persuadetur. 37. In an-
gustias redactus Conscientiæ Libertatem pro norma Conscientiæ præscribit. 38. Quod
samen ostenditur, esse contra S. Scripturam, 39. & ex hac libertate natas fuisse
omnes hæreses. 40. Ab ipsis hæreticis repudiatam, 41. & Protestantibus in no-
stro Imperio Germanico. 42. Nec ab ipso Bæbmero defendi. 43. Summe inju-
riam existere Divinæ Providentiæ. 44. Dominatus in Conscientias vindicatur.
45. Nulli Ecclesiæ per vim fidem obtrudit. 46. Ecclesiæ habet evidentia credibi-
litate motiva. 47. Quando Ecclesiæ citra violentiam fidem imperet. 48. In
quos Ecclesiæ gladio, & igne animadvertat. 49. S. Augustinus à Calumnia
Bæbmeri vindicatur, & Dominatus Papalis ab improperiis Bæbmeri absolvitur.

23 **E**st hoc ferarum omnium commu-
ne fatum, ut Libertas, in qua à na-
tura primitus constituuntur, ipsis
damno, & exitio frequentissimè existat;
videas palantes per agros, per nemora,
per saltus discurrere, & cum maximè
Libertatem videntur consecrari, præci-
piti cursu incautas in laqueos incidere,
cujus suæ calamitatis authorem, si fari
possent, quem alium, quam ipsam...
quam cæco impetu sequebantur, & sto-
lide adamabant, ream agerent *Liberta-
tem*. Ita prorsus iis evenire existimo,
qui excusso suavi Christi jugo, contem-
ptisque Ecclesiæ legibus, ipsi sibi in
conscientia sua *Aram Libertatis* erigunt.
Volunt hi Conscientias suas à vinculo
legum adeo esse solutas, ut aliam eis le-
gem poni non posse arbitrentur, præ-
ter illam, quam cujuslibet Conscientia
pro